בשפי תרומות · דהאי קרא בלוים כתיב "תרומתכם" הייט תרומת מעשר "כדגן מן הגורן" הייט תרומה גדולה דאפילו דגן שיסראל מפרים מגוכו והקיש הכתוב תרומת מעשר לתרומה גדולה: **באופר** · אחד מחמשים שלמדו חכמים מפרש באומר דאם מעה לין כאן איסור דמדאורייתא חסה אחת פטרת הכרי דלא נתנה בה תורה שיעור אלא דאשיה דגך: **אף תרומת מעשר** · אע"פ שהשיעורה קבוע מן התורה "מעשר מן המעשר", ניטלת באומר: **ובמחשבה** · טהן עיניו בגד זה לשם תרומה ואוכל בגד זה ואע"פ שלא הפרים ותרוייהו נפקי "מוגתשב" והאי דיליף תרומת מעשר מתרומה גדולה, לענין אומר הוא דיליף: **מתני' המניח פירות לשיות מפרים עליהן כו'** · סומך על אלו ואוכל מבלים אחרים שיש לו ואומר "הרי תרומתן באותן פירות שהקציתי לך" וכן עושה תמיד: **ואם אבדו** · הלך לבדקן ומצאן שאבדו: **הרי זה חרשש** · לאותן מבלים שתיקן בהבטחתן של אלו, ואם לא אכלן צריך להפרים מהם דשמא כשאמר "הרי תרומתן בפירות שהקציתי" כבר היו אבודין: **מעם לעת** · בגמ' מפרש: **כודקין אם היין** · שהיאו להיות מפרים עליו צריך לבודקו שמא החמיץ ואין תורמין מן החומץ על היין: **בקידוש של מולאי המג** · כשמקבת רוח קדים במולאי המג: **מולאה המדר** · כתוש פרח ועגבין נרקין בתשמל כסדרן: **וכשעה כניסה מים לבוסר** · כשהן בפול הלבן נקרקין בוסר וכשלחלוחית נכנסת וגדילה בתוכו שיכול לעלות מהן כל שהוא הייט כניסת מים ל"ח היו כותשין הענבים כשהן בוסר ונותנין לתוכן מים ונעשין חומץ לעיבול: **גמ' מעת לעת של בדיקה** · כשבדקן מלאן אבודין חוששין שמא מתחמוד בעת הזאת ואם עשאן מעשר תוך מעת לעת זה על פירות אחרים צריך להפרים עליהם מספק, ומפי מהכי לא אחמור רבנן למיחש אלא שמא' ר' אלעזר ברבי יוסי אבל אם היה טהור עשר גרוגרות שבמקלט על תשעים שבכלכלה לוקמה במעשר גופיה וי"ל דהני דרבי יוסי ברבי יהודה סבר דאפילו מעשר ניטל מאומד דלמא אבא אלעזר ליה ליה הך סברא ועוד דניחא ליה לאוקמיה בתרומת מעשר משום דברישא קתני תורמין: **ניטלת** מאומד · מלוה לתרוס מאומד דמחוך שירא לגמלס שלא יטול פחות מטל בעין יפה כדתנן בפ' קמא דתרומות אין תורמין לא במדה לא במשקל ולא במנין וכן תרומת מעשר ובתוספתא גרסינן מה תרומה גדולה אינה ניטלת אלא באומד ובמחשבה אף תרומת מעשר אינה ניטלת אלא באומד כו' ואם תאמר "דבפ"ק דתרומות תנן המוגה משובח והמוגד משובח ממנו והשוקל משובח מסלסתן בירושלמי מקשה לה בפ"ק דתרומות ומשני כאן בתרומה גדולה וכאן בתרומת מעשר דהניא אלעזר בן גמלא אומר מנין שאין תורמין לא במדה ולא במשקל ולא במנין תלמוד לומר ותחשב לכם תרומתכם במחשבה אתה תורם ואי אתה תורם במדה במשקל במנין פירוש ההיא דאין תורמין בתרומה גדולה דלכולי עלמא מלוה מאומד וההיא דהמוגה משובח בתרומת מעשר וכרבנן והא דמייתי בריישא דתבא אלעזר בן גמלא לתשמועי' דפליגי בתרומת מעשר וא"ת בירושלמי אההיא דהמוגה משובח ממאי הוא משובח אמר רב הונא מן התורס מאומד משמע דמאומד הוי תרומה אלא דמוגה משובח וקאמר ממי אתם אמר רבי אלעזר אמרה כן השוקל משובח מסלסתן פירוש מכלל דאיכא אלעזר בר ממשקל ובתר הכי קאמר אמר ר' חגיגא תיפתר בסלסתן ולית לה שמע מינה כלום ואי לרבנן לדידהו אין תרומת מעשר מאומד ולתבא אלעזר בן גמלא מלוה לעשות מאומד דקתני בתוספתא אף תרומת מעשר אינה ניטלת אלא באומד ובמחשבה ויש לומר דרבנן מודו דמאומד הוי תרומה אבל אין מלוה לעשות מאומד ולא תשיב מרבה במעשרות במתכוין לאמוד יפה אלא במתכוין להרבות ומרבה במתכוין וההיא דבכורות דמוקי לה ר' יוסי כתבא אלעזר בן גמלא ולא כרבנן שמא התם מרבה במתכוין: **כך** תרומת מעשר ניטלת באומד ובמחשבה · פירש בקונטרס לענין אומד הוא דיליף אבל מחשבה בתרוייהו נפקא מוגתשב לי נמי מחשבה נמי יליף אף על גב דכתב ביה משום דכתיב ביה תרומה גדולה דאשיה דגן שיסראל מפרים מגוכו דקרא גופיה מקיש ליה לתרומה גדולה לענין מחשבה וגרהה ולא פליגי רבנן עליה דתבא אלעזר בן גמלא אלא לענין מאומד אבל במחשבה לא פליגי דהא קרא כתיב וכרים האיש מקדש (קידושין דף מא:) נמי פריך מה לתרומה שכן ניטלת במחשבה משמע דלכ"ע פריך והייט תרומת מעשר דכתיב בה אתם גם אתם ודלא כפי הקונטרס דפי' בבכורות דמשום מחשבה מוקי ר' יוסי בר' יהודה כתבא אלעזר בן גמלא ואין פשט הסוגיא מתיישבת כפירושו ומה לנו להזכיר מחשבה בדברי ר' יוסי בר' יהודה: **במחשבה** · פי' בקונטרס שטהן עיניו בגד בזה לשם תרומה ואוכל מגד זה ואע"פ שאין הפרים משמע שרוצה לומר משום דכתיב ותחשב שרי לאכול בלא הפרשה ושרינן נמי בשתיקה ע"י שטהן עיניו בגד זה וכל זה נפקא מוגתשב וכן ודאי דבלא דיבור נמי הוי תרומה מדתנן במס' תרומות (פ"ח מ"ז) המפרש לא יתרומו ואם תרמו תרומתן תרומה וקא חשיב אלס ומפרש בירושלמי טעמא משום ברכה ובפרק ג' דשבועות (דף כו:) נמי אמרי' גבי כל נדיב לב דהוו תרומה וקדשים שבי כתובין הבאין לענין גמר בלבו אע"פ שלא הוציא בשפתיו ולא יפיגו מגייהו שבועה ולענין לאכול בלא הפרשה אין קפידא לכ"ע אפילו בכל המעשרות דלא כתיב בהו ותחשב דשרי בכל מקום אע"פ שעתה אין מפרים כלום כדמוכח ההיא דהטוקף יין מבין הכותים (ועיי דף כה:) דשרי לכ"ע אי לאו משום ברירה אי בקיעת הטד ובמעשר שני שריגן כשאומר בלשונו אי בדרומו וא"ת כיון דשרי תרומה כשטהן עיניו בגד זה אמאי אין מגביהין תרומות בשבת דהא תנן במס' שבת בפרק טולת (דף קמח:) ר' יהודה אומר אף מעלין את המדומע בת' ומאה פריך בגמ' והא קמתקן ומשני דשבר כר"ש בן אלעזר דאמר שהן עיניו בגד זה ואוכל בגד זה ולהכילא חשיב מתקן בשבת כשמעלהו כיון דאפשר במחשבה והכא נמי אפשר במחשבה וי"ל דשאני מדומע שכבר הוא מתוקן אבל תחלת תיקונו של טבל לא שריגן משום דאפשר במחשבה ואפי' דמאי אסור לתקן בשבת כדמוכח בפ' במה מדליקין (שם דף לד:) אע"ג דשרי ליתן עיניו בגד זה ולאכול בגד אחר כדאמרי' בפ"ק דחולין (דף ו:) גבי ר' מאיר שאכל עלה של ירק: **המניח** פירות להיות מפרים עליהן כו' · בערבי שבתות וי"ט חייבי דשרי שלא מן המוקף: **מעת** לעת · בגדה (דף ד:) דייק מאי טעמא שאתה רבנן שיעור בגדה מעת לעת והיתה דהכא (גמי) מ"ט וי"ל דדוקא התם דייק משום דאשה מרגשת בעצמה ובדין הוא דדיה שעתה כשמאי ולי בטו רבנן למיקנסה לקנסוה מפקידה לפקידה כהלל: **ובשעת** כניסת מים לבוסר · גרהה לר"י בלשון רחשון שפירש בקונטרס כשנכנסה בו לחלוחית שיכול לעלות מהן כל שהוא הייטו כניסת מים מדתנן במס' שביעית בפ"ד (מ"ח) הבוסר משביעית מים אוכל בו פחו בשדה הבאים כוסס לתוך פיהו כו' ויש אחין מזהרין בו על מגע לפי שאינו קרוי יין אלא מים ור"ת אומר שאין להקל לפי שאין אנו בקיאין עד מהי קרוי מים ולא יין וכתב ר"ת שאינה אחת לא נתבשלו הייטה יפה והיו בוסר וכי בתוספה שנה לא נהגו יין נסך · [ויעיין תוס' ע"ז כט: ד"ה אי]:

בשתי תרומות הכתוב מדבר אחת תרומה גדולה ואחת תרומת מעשר בשם שתרומה גדולה "ניטלת באומד ובמחשבה כך תרומת מעשר ניטלת באומד ובמחשבה ובשם שיש לו רשות לבעל הבית לתרום תרומה גדולה כך יש לו רשות לבעל הבית לתרום תרומת מעשר: **מתני' המניח** פירות להיות מפריש עליהן תרומה ומעשרות, מעות להיות מפריש עליהן מעשר שני - מפריש עליהן בחזקת שהן קיימין, אם אבדו הרי זה חרשש מעת לעת דברי ר' *אליעזר, רבי יהודה אומר בשלשה פרקים בודקין את היין בקידוש של מוצאי החג, ובהוצאת סמדר, ובשעת כניסת מים *בבוסר: **גמ'** מאי "מעת לעת"? ר' יוחנן אמר מעת לעת של בדיקה רבי אלעזר בן אנטיגנוס אומר משום רבי אלעזר בר' ינאי מעת

בשם שתרומה גדולה ניטלת באומד · ומיהו אין להקיש תרומת מעשר לתרומה גדולה שיועיל במתכוין חיטה אחת לפטור הכרי דהא מעשר אמר רחמנא ומיהו אם במתכוין מוסיף גרלה דמועיל דמקשינן לסכי לתרומה גדולה כדמוכח בפרק כל המנחות באות מלה (מנחות דף כה:) דקתני תורמין תאנים על הגרוגרות במנין ופריך דהוי מרבה במעשרות ומייתי במרבה בתרומת מעשר כדמוכח סיפא ומוקי לה לריפא כאבא אלעזר בן גמלא והתם מרבה במתכוין וגרהה דליה ליה כלל לאבא אלעזר בן גמלא מרבה במעשרות מעשרומיו מקולקלין דבמעשר [ראשון] נמי שרי מאומד כדאמרי' בסוף בכורות יכול היה לו מאה מלאים ונטל עשרה או עשרה ונטל אחד יהיו מעושרים ת"ל עשירי ואין זה עשירי ר' יוסי בר' יהודה אומר מעשר ומפרש התם דטעמא דר' יוסי בר' יהודה דסבר כאבא אלעזר בן גמלא ומעשר קרייה רחמנא תרומה דכתיב כי את מעשר בני ישראל אשר ירימו לה' תרומה ואיתקש מעשר בהמה למעשר דגן כדאמר התם ברים פירקין מה מעשר דגן מיטל מאומד ובמחשבה כו' ובמעשר ראשון אייתי לכתיב בסיפא דקרא נתתי לוויים לנחלה וא"ת ואמאי לאעריך התם לאוקמי כאבא אלעזר לא הוה ליה למימר אלא דאיתקש מעשר בהמה למעשר דגן מה מעשר דגן מיטל אחד מעשרה אף מעשר בהמה כן אפי' בגלא העברת שבט וי"ל דמשמע ליה לרבי יוסי ברבי יהודה בגמלא אחד מעשרה הוי מעשר אפי' אינם שוים כמו במכנים לדיר להתעשר דמסתמא אין דרכן להיות שוין הלכך צריך לאוקמי כאבא אלעזר בן גמלא דאי לאו דאבא אלעזר ה"א דבגמל אחד מי' בעינן שוין כמו במעשר דגן אע"ג דבמכנים לא בעינקשוין וקשה כיון דאפי' אפי' מעשר מאומד אמאי איצטריך במגמות לאוקמי בתרומת מעשר הא דאמר ר' אלעזר ברבי יוסי אבא היה טוטל עשר גרוגרות שבמקלט על

דנפ"ד דתרומות תנן בגיל מהרש"א

[נסדר הרשנס איתי ר"א בן ששת]

[בערוך שרך בסר ל איתא לבוסר וכן איתא ברש"י ותוס' וכן איתא בתוס' דע"ז כט: ד"ה אי וכן גרס"י פסחים מ. ד"ה הוא בוסר] וכן איתא בירושלמי

[דף קמב.]

[ועי' תוס' יבמות ל: ד"ה אלא לאו כהיא וכו']

[ועי' תוס' מולין ז. ד"ה ולגמא וכו' מנחות נה. ד"ה בתחנה]

ם א מיי' פ"ג מהלכות תרומות הלכה ד:

סא ב מיי' פ"ז מהל' מעשר הלכה ד סמג עשין קלה:

תוספות רי"ד

מתני' המניח פירות לשיות מפריש עליהן תרומה ומעשר מפריש עליהן בחזקת שהן קיימין ואם אבדו הרי זה חרשש מעת לעת דברי ר' אליעזר ר' יהודה אומר בג' פרקים בודקין את היין בקידוש של מוצאי החג ובהוצאת סמדר ובשעת כניסת המים בבוסר · אי שבאשר כדי פי' הניח פירות שלו לבבלים עלינם ונשארו בלי לחוש מאיר לדת- בגאי מוגא ה' פירוש לבה

[ועי' תוס' ע"ז כט: ד"ה אי]